

อนุสาสนีปาฏิหาริย์แห่งองค์พ่อแม่ครูอาจารย์

หลวงพ่อกัณหา สุขกาโม

วัดป่าทรัพย์ทวีธรรมาราม ตำบลวังหมี่ อำเภอน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

วันนี้เป็นวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘ ของศาสนาพุทธ
คริสต์ศักราช ๒๐๒๕ ของศาสนาคริสต์ อีจเลาะห์ศักราช ๑๔๔๖ ของศาสนาอิสลาม

เราทั้งหลายให้เราเอาหลักการ ๓ คือทำความดีที่ประกอบด้วยปัญญา
เจริญปัญญาให้ไปด้วยความดี เป็นความดีที่บริสุทธิ์คุณ ไม่เป็นบาปทั้งหลายทั้งปวง
ให้เป็นความดีที่บริสุทธิ์คุณ ทำบุญที่เป็นบุญบริสุทธิ์คุณ บุญนั้นก็จะปัญญา
บริสุทธิ์คุณที่เป็นบุญเป็นกุศล เพราะบุญกุศลต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

บุญกุศลถึงจะตั้งอยู่ในความไม่ประมาท จิตใจถึงจะตั้งอยู่ในปัญญาบริสุทธิ์คุณ
เราทั้งหลายถึงจะดำเนินชีวิตในโอวาทพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสกับพวกเราทั้งหลายว่า เธอทั้งหลาย
จงพากันประพฤติพรหมจรรย์เถิด เพื่อเอาธรรมนำชีวิต เอาธรรมนำชีวิต

ปัจจุบันถึงเป็นวาระสำคัญ เป็นวาระแห่งการประพฤติการปฏิบัติ เป็นวาระ
แห่งชาติ เราทั้งหลายอย่าได้ตั้งอยู่ในความประมาทในความเพลิดเพลิน

ทุกคนต้องไม่ประมาท เห็นภัยในความประมาท เห็นภัยในวิภวสงสาร
เพื่อให้ธรรมะของเราสมบูรณ์ เพื่อให้การประพฤติการปฏิบัติของเราสมบูรณ์

สมบูรณ์ทั้งอรรถะทั้งพยัญชนะ เน้นการประพฤติการปฏิบัติที่ปัจจุบัน ยกเลิกสิ่งที่ไม่ถูกต้องเลย ไม่ปฏิบัติตามใจตามอัธยาศัยต้องเห็นคุณค่า เห็นคุณเห็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ ปฏิบัติพอดี ปฏิบัติพอเพียงเพียงพอ ต้องเอาธรรมเอาปัจจุบันธรรม

ทุกคนปฏิบัติที่ตัวของเราเอง ไม่มีต่อหน้าและลับหลัง เพราะยกเลิกตัวตน ถ้าการปฏิบัติมีต่อหน้าและลับหลังนั้นมันก็ยังมิตัวตนอยู่ การปฏิบัติต้องไม่มีต่อหน้าและลับหลัง ไม่เกี่ยวกับใครรู้ใครไม่รู้นะ เพื่อหยุดตัวหยุดตนหยุดโลกธรรม เพื่อการประพฤติการปฏิบัติจะได้เป็นบริสุทธิ์คุณ ไม่เป็นตัวไม่เป็นตน

เพราะเรื่องการประพฤติการปฏิบัติต้องเน้นที่เราที่ตัวเรา ต้องตัดเรื่องโลกธรรมออกจากใจของเราให้หมด

เราต้องยกเลิกด้วยยกเลิกตน ยกเลิกโลกธรรม ไม่เอาตัวตนนำชีวิต เอาบริสุทธิ์คุณที่ประกอบด้วยปัญญาบริสุทธิ์คุณนำชีวิต เพื่อจะหยุดพลังงาน หยุดสัญญาตณฺหาณแห่งการเวียนว่ายตายเกิดที่มันเป็นนิติบุคคลเป็นตัวเป็นตนนะ

ไม่เอาความหลงนำชีวิต ไม่เอาโลกธรรมนำชีวิต ต้องหยุดโลกธรรมให้ได้ด้วยความรู้ความเข้าใจที่เป็นปัญญาบริสุทธิ์คุณ

เราทั้งหลายจะหยุดโลกธรรมได้ก็ต้องอาศัยสมมติสัจจะ อาศัยความรู้ความเข้าใจ อาศัยพระธรรมอาศัยพระวินัยเป็นคำสั่งให้หยุด เป็นคำสั่งให้ปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักการเป็นอุดมการณ์อุดมธรรม เราทั้งหลายถึงจะได้หยุดพลังงานแห่งการเวียนว่ายตายเกิด

เน้นที่ปัจจุบันให้เต็มที่ ไม่ต้องเอาความหลงนำชีวิต ต้องหยุดความชอบ
หยุดความไม่ชอบ ความชอบความไม่ชอบมันก็คือตัวตนนี้แหละ มันไม่ใช่อย่างอื่น
มันเป็นตัวเป็นตน

เราต้องหยุดความชอบความไม่ชอบ เพราะความชอบความไม่ชอบมันเป็น
นิติบุคคลตัวตน เราจะได้สมบูรณ์ด้วยทั้งอรรถะทั้งพยัญชนะ

เน้นที่ตัวเรา... มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอกที่เอาความหลงนำชีวิต เอาความ
ไม่ถูกต้องนำชีวิต เราทั้งหลายจะได้หยุดความทุกข์ของตัวเอง จะได้พอกันที่ เราจะ
เข้าถึงความพอเพียงเพียงพอ เราไม่ต้องไปลุ่มคล่ำในข้อวัตรข้อปฏิบัติ

เราไม่ต้องเพลิดเพลिनนะ ทุกอย่างมันไม่จบหรอก รูปมันก็ไม่จบ เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ มันก็ไม่จบ รูป เสียง กลิ่น รส ลาภ ยศ สรรเสริญมันไม่จบ
เราต้องจบด้วยความรู้ความเข้าใจ เราต้องตัดอกตัดใจ มีความสุขมีปัญญา

เราต้องรู้ว่าสมมติสัจจะทั้งหลายที่มันมีอยู่ในโลกนี้ที่เค้าสมมติให้เรามาใช้
มาปฏิบัติ เราต้องมีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติให้เต็มที่เต็มเปี่ยม
เต็มกำลัง การปฏิบัติของเรามันจะเป็นวิตามินโปรตีนเกลือแร่แร่ธาตุต่าง ๆ

เราเป็นคนฉลาดเราก็ต้องมีปัญญา เราเป็นคนมีปัญญาเราก็ต้องเป็นคนดี
ต้องก้าวไปด้วยความดีด้วยปัญญา มันจะเป็นศีลเป็นสมาธิเป็นปัญญา

เราทั้งหลายไม่ต้องเอาความหลงนำชีวิต

การประพฤติการปฏิบัติเราไม่ต้องอาศัยคนอื่น ต้องอาศัยการประพฤติการปฏิบัติของเราเอง เราปฏิบัติด้วยลำแข้งของเรา ด้วยการคิดดี ๆ พุทฺดี ๆ กิริยามารยาทดี ๆ ยกเลิกสิ่งที่ไม่ถูกต้องเลย มีปิติมีความสุขมีเอกัคคตาในการประพฤติการปฏิบัติอย่างนี้

เราทุกคนต้องเข้าถึงความพอเพียงเพียงพอ เราไม่ต้องเอาความสุขจากการเวียนว่ายตายเกิด ไม่ต้องเอาความสุขจากความหลง ไม่ต้องเอาความสุขจากความแซบ

แซบนี้เป็นภาษาคนประเทศลาวหรือว่าเป็นภาษาของคนไทยภาคอีสาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำว่าแซบกับคำว่าเจ็บแสบนี้ก็เป็นคำเดียวกันนะ

เราเอาความหลงเป็นที่ตั้งมั่นเป็นตัวเป็นตน มันเป็นนิติบุคคลเป็นตัวเป็นตน ตัวตนนี้ทำให้ทุกคนเวียนว่ายตายเกิด ตัวตนนั้นมีแต่ทุกข์เกิดขึ้นทุกข์ตั้งอยู่ทุกข์ดับไป นอกจากทุกข์ไม่มี มันเจ็บมันแสบนะ แซบนี้มันแสบนะ พริกเผ็ด ๆ นี่มันเข้าตา มันแสบนะ เข้าตาใครมันก็แสบทั้งนั้น

เราทั้งหลายอย่าไปหลงในความแซบความนัว เพราะความแซบความนัว มันเป็นนิติบุคคลเป็นตัวเป็นตน

เราทั้งหลายที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเราทั้งหลายให้มีสติมีปัญญา เพื่อเราทั้งหลายจะได้บริโภคทุกอย่างด้วยความรู้ความเข้าใจ เพื่อปัญญาบริสุทธิ์คุณเราอย่าไปหลงในความแซบความนัวนะ มันนัวเนียนมันไปไหนไม่ได้มันหลงอยู่นั่นแหละ มันหน้ามืดตามัวไปไหนไม่ได้ เค้าเรียกว่านัวเนียน มันหลงในความแซบความนัว มันแสบตานะ มันมีแต่ตาเนื้อตาหนัง มันไม่มีตาปัญญา เราต้องบริโภคทุกอย่างด้วยสติด้วยปัญญา

ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านให้เราบริโภคทุกอย่างด้วยปัญญา เพื่อเราทุกคนจะได้หยุดสัญชาตญาณที่มันเป็นนิติบุคคลตัวตน ชีวิตของเรามันจะสบาย มันจะเจ็บปวด มันจะมีแต่ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป นอกจากทุกข์ไม่มี

คำว่าแซบกับเจ็บแสบนี้คือคำเดียวกันนะ เราทั้งหลายอย่าไปหลงในความแซบ ความนัว ต้องเห็นภัยในความแซบความนัว เห็นภัยในวิฆฏสงสาร

แซบอันนี้มันเป็นตัวตนนะ มันจะทำให้เราเกิดแก่เจ็บตายเวียนว่ายตายเกิดนะ แซบนัวนี้แหละเรากำลังพากันหลงนะ ความหลงนี้คือเรากำลังติดกำลังไปไหนไม่ได้ เพราะว่ามันติดอกติดใจมันไปไหนไม่ได้ ความหลงกับมีหนี่มีสินนี้คืออันเดียวกัน

หัวใจของเรามันจะมีหนี่มีสิน หัวใจเรามันจะเป็นนิติบุคคลตัวตน เราจะไปหลงในความอ้อยความแซบความนัว นัวเนียไปไหนไม่ได้ มันวณวนอยู่ที่เก่านั้นแหละ คำเรียกว่ามันนัว

คำว่าหลำเป็นภาษาไทยทางภาคเหนือ ภาษาภาคเหนืออ้อยนี้เค้าจะเรียกว่าหลำ หลำกับคำว่าแซบนัวก็อันเดียวกัน หลำก็ผลิตเพลินสนุกสนานเอร็ดอ้อย

มันสนุกมันผลิตเพลิน มันเต้นมันรำมันยกแข้งยกขาเหมือนเค้าจัดงานคอนเสิร์ต เค้าร้องรำทำเพลง คนอยู่บนเวทีก็ทั้งร้องทั้งรำทั้งเต้นสนุกสนานผลิตเพลิน

คนดูผู้ฟังทนนไม่ไหวก็กระโดดโลดเต้นเหมือนกัน อย่างนี้เค้าเรียกว่าร้องรำทำเพลง มันเป็นงานคอนเสิร์ต งานแห่งความเอร็ดอ้อย งานแห่งอวิชาแห่งความหลง ที่เค้าเรียกกันว่าจัดงานคอนเสิร์ตหรืองานมหรสพ โบราณเค้าเรียกว่าไปดูงานมหรสพ สมัยปัจจุบันเค้าเรียกว่าไปดูคอนเสิร์ตกัน

เราคิดดูดี ๆ นะ จะว่างานคอนเสิร์ตก็ได้ จะว่างานแห่งความหลงก็ได้ มันคืออันเดียวกัน เราทั้งหลายต้องรู้เข้าใจด้วยปัญญา ไปดูคอนเสิร์ตนี้ก็ไปดูเค้าร้องรำ ทำเพลงกัน

ให้ผู้มีปัญญาทั้งหลายผู้แก่เรียนทั้งหลายพากันรู้พากันเข้าใจ ว่ามนุษย์เราต้องรู้ เข้าใจ เราจะมาหลงเพลิดเพลิดในความอโรย หลงในรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์นี้มันเป็นสิ่งที่ไม่รู้จักจบไม่รู้จักสิ้น เพราะทุกอย่างนั้นมันไม่จบแน่ มันจะก้าวไปด้วยความหลงอย่างนี้แหละ

มันหลงอยู่ทั้งหมด ผู้ที่อยู่บนเวทีก็พากันเต้นพากันรำ ผู้อยู่ข้างล่างทนมโห่พากันเต้นพากันรำ งานคอนเสิร์ตมันเป็นงานแห่งความหลงนะ

งานคอนเสิร์ตที่เค้าจัดกันที่เขาใหญ่มีคนไปแต่ละครั้งครั้งละหลายพันคน ถ้าวันไหนรู้ว่าเค้าจัดงานที่นั่น ผู้ที่จะเดินทางผ่านทางนั้นต้องหาทางเดินทางใหม่ ไม่ผ่านไปทางนั้น เพราะทำให้รถติดกันหมด

เราอย่าเอาความหลงนำชีวิต ภาษาปักษ์ใต้ของประเทศไทยเค้าเรียกว่าหรอย หรือเราอย่าเอาความหรอยให้นำชีวิต ต้องเอาปัญญานำชีวิต

ความหลงความแซบความล่ำความนัวความหรอยมันเป็นไสยศาสตร์ มันเป็นนิติบุคคลตัวตน เราต้องรู้เข้าใจ ไสยศาสตร์แปลว่าความหลง ที่เราได้ยิน พระเทศน์กันว่าสายมูสายมู สายมูนี้ก็แปลว่าโมหะ โมหะก็แปลว่าความหลง อย่าเอาไสยศาสตร์นำชีวิต อย่าเอาโมหะนำชีวิต

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านถึงบอกว่าอย่าไปเพลิดเพลิดในความหลง อย่าไปเพลิดเพลิดในความประมาท เพราะชีวิตของเราเป็นสิ่งที่ประเสริฐมาก

ต้องเอาวาระแห่งชาติในการประพฤติปฏิบัติที่ปัจจุบัน เพราะปัจจุบันนี่
เป็นวาระสุดท้ายของจิต ปัจจุบันมันเป็นการเริ่มต้นของอนาคต

เราต้องรู้เข้าใจวาระการประพฤติการปฏิบัติ

เราทั้งหลายต้องลงรายละเอียด ให้หมู่มวลมนุษย์เราเอาความถูกต้องนำชีวิต
มีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ เมื่อมันผ่านไปแล้วยันเกษียณแล้ว
มันเป็นเมื่อวานนี้แล้ว เมื่อวานนี้มีใครเอากลับคืนมาได้ เพราะมันเป็นเมื่อวานแล้ว
มันไม่ใช่ธรรมไม่ใช่ปัจจุบันธรรม มันเป็นนิติบุคคลตัวตน มันเป็นความยึดมั่นถือมั่น
ความยึดมั่นถือมั่นคือหนี้คือสินนะ นิติบุคคลตัวตนคือติดหนี้คือสิน คือติดหนี้ติดสิน
มันติดคือไปไม่ได้ ไปไม่ได้คือติดนะ

เราต้องรู้ต้องเสียสละต้องปล่อยวางถึงจะเป็นธรรมเป็นปัจจุบันธรรม เราทั้งหลาย
ถึงจะเป็นผู้มีศีล ไม่ไปตามความหลงไม่ไปตามสิ่งแวดลอม ไม่ไปตามทางตาทางหูจมูก
ลิ้นกายใจ ไม่ไปตามสิ่งแวดลอม มันจะรู้แจ้งโลกรู้แจ้งธรรม มันจะเป็นความสงบ
เป็นปัญญา เป็นปัญญาเป็นความสงบ

เราทั้งหลายต้องรู้เข้าใจมีปิติมีความสุขมีเอกัคคตาในการประพฤติการปฏิบัติ
เราทั้งหลายเป็นใครก็ปฏิบัติได้ทั้งนั้นแหละ เป็นฆราวาสก็ปฏิบัติได้ เป็นข้าราชการ
นักการเมืองก็ปฏิบัติได้ เป็นนักบวชก็ปฏิบัติได้

แน่นมาที่เราแหละปฏิบัติที่ตัวเรา พวกเขามีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ
เราต้องรู้เข้าใจ ใครไม่ปฏิบัติก็ช่างเค้า เราแน่นมาที่เรา

เราไม่ต้องห่วงพ่อห่วงแม่ห่วงประเทศชาติบ้านเมือง แน่นมาที่ตัวเรา คนอื่นก็แน่นที่
คนอื่น เพราะสิ่งเหล่านี้เราต้องแน่นที่ตัวเรา อย่าไปลิดรอนคนอื่น

อย่าไปห่วงลูกห่วงหลานห่วงโน่นห่วงนี่ เราต้องเอาธรรมะเอาการประพฤติ การปฏิบัติ มีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติอย่างนี้ ให้เราเอาความดี ที่ประกอบด้วยปัญญากลับคืนมา เอาความสงบกลับคืนมา เอาอกซิเจนกลับคืนมา เอาคาร์บอนไดออกไซด์เอาของเสียกลับคืนไป เอาความยึดมั่นถือมั่นออกไป ให้เป็นธรรมเป็นปัจจุบันธรรม เราทั้งหลายต้องพากันมีปิติมีความสุขมีเอกัคคตา กัน เข้าถึงการที่มีปิติ เข้าถึงความสุขในการเสียละ พัฒนาไปอย่างนี้

เราทั้งหลายนะไม่ต้องไปเน้นที่ใคร เราดูตัวอย่างพระพุทธเจ้าก็เน้นที่พระพุทธเจ้า ทำพุทธกิจของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ก็เน้นที่พระอรหันต์ พระอรหันต์ได้ฟัง พระพุทธเจ้าแล้วก็ทำกิจของพระอรหันต์ เป็นใครก็ทำกิจของผู้นั้น

เราทั้งหลายไม่ต้องไปห่วงใคร คนอื่นเค้าก็มีตาเค้าก็เห็นเรา มีหูเค้าก็ฟังเรา เค้ามีตาก็ต้องให้มีปัญญา เรามีตาก็มีปัญญา ไม่ใช่มีความหลงนะ

เราต้องเอาความรู้ความเข้าใจ มามีปิติมีความสุขเอกัคคตาในการประพฤติ การปฏิบัติ เรากระตือรือร้นอย่าไปชี้เกียจชีคร้าน เพราะธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อความ เป็นนิติบุคคลตัวตน เป็นไปเพื่อความชี้เกียจชีคร้าน เป็นตัวเป็นตน ไม่ใช่ธรรมะ มันเป็นตัวเป็นตน มันไม่ใช่ธรรมไม่ใช่ปัจจุบันธรรม มันเป็นนิติบุคคลตัวตน

เราทั้งหลายต้องพากันรู้พากันเข้าใจ เราจะได้รู้ได้เข้าใจ เราต้องมาปล่อยวาง ปล่อยวางตัวตนนะไม่ใช่ปล่อยวางพระธรรมพระวินัย ไม่ใช่ปล่อยวางธรรมบุญ วัตรธรรมบุญนะ

พระธรรมพระวินัยเราต้องมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ ธรรมบุญเราต้อง มีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติมันจะได้สมบูรณ์ทั้งอรรถะทั้งพยัญชนะ

มันจะได้เป็นธรรมเป็นปัจจุบันธรรม อย่าไปปล่อยวางพระธรรมปล่อยวางพระวินัย
มันจะเป็นนิติบุคคลตัวตน มันจะไม่ได้เป็นพระเถระมันจะเป็นนิติบุคคลตัวตน

เอาตัวตนเป็นที่ตั้งนะเห็นมัยทุกคนมันก็ชี้เกียจ ความชี้เกียจมันคือนิติบุคคล
ตัวตน เอาตัวตนมันก็ชอบใจไม่ชอบใจ ความชอบใจไม่ชอบใจมันก็คืออันเดียวกัน
นี้แหละ มันเป็นตัวเป็นตน

เราต้องรู้จักว่าธรรมวินัยนี้มีคุณมีประโยชน์ เราจะได้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
ปฏิบัติตรง มีปิติมีความสุขมีเอกัคคตาที่สุดในโลกในการประพฤติกการปฏิบัติ
เราต้องเน้นมาที่เราอย่างนี้

เราทั้งหลายให้ถือว่าเราต้องเป็นทั้งคนดีคนมีปัญญา เป็นคนมีปัญญาเป็นคนดี
เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ ปฏิบัติสมควร ปฏิบัติเพื่อความ
พอเพียงเพียงพอ

เอาหลักการของพระพุทธเจ้า เอาที่ท่านบำเพ็ญพุทธบารมีทั้งหลายล้านชาติ
เราอย่าเอาหลักการของตัวเองเลย ต้องเอาหลักการของพระพุทธเจ้า หลักการ ๓
อุดมการณ์ ๔ วิธี ๖ นะ ต้องมีปิติมีความสุขในการประพฤติกการปฏิบัติตามหลักการ
อุดมการณ์อุดมธรรม

ต้องเอาหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกูมิพลอดุลยเดช
รัชกาลที่ ๙ ท่านตรัสให้เข้าถึงความพอเพียงเพียงพอ เพราะความสุขความดับทุกข์
มันอยู่ไม่ไกล มันอยู่ใกล้ ๆ อยู่ทีกายวาจาใจกิริยามารยาทอาชีพออยู่ที่มีปัญญาสัมมาทิฐิ
ที่เรามีความเห็นถูกต้อง เข้าใจถูกต้อง ปฏิบัติถูกต้อง

เราต้องเข้าใจง่าย ๆ อย่างนี้ อย่าไปหลงมกมาย เอาความหลงนำชีวิตนั้นไม่ได้ มันเสียหาย มันวิบัติ มันอุบัติเหตุ ตัวตนมันเสียหายมันวิบัติมันอุบัติเหตุ เอาตัวตนเป็นที่ตั้งมันไม่ถูกต้อง

เราต้องหยุดความหลงของตัวเองด้วยความรู้ความเข้าใจ ว่าพระธรรมพระวินัยนี้ มันจะให้เราหยุด มันจะเข้าสู่ความหยุดเข้าสู่ความวิเวกยกเลิกตัวตน พระธรรมพระวินัยถึงเป็นการดำเนินเข้าสู่ความสงบเข้าสู่ความวิเวกและเข้าถึงอุปธิวิเวก

ถ้าเราไปพึ่งพระธรรมพระวินัยข้อวัตรข้อปฏิบัติมันก็ทิ้งเหตุทิ้งปัจจัย เราต้องรู้เข้าใจ เราอย่าไปกันไปพึ่งพระธรรมพระวินัย เราอยู่ที่ไหนเราก็พากันปฏิบัติอยู่ที่นั่น ผู้ที่อยู่ที่บ้านก็ปฏิบัติอยู่ที่บ้าน ผู้ที่อยู่วัดก็ปฏิบัติที่วัด ผู้ที่อยู่ทำงานก็ปฏิบัติที่นั่น เพราะเราไปที่ไหนกายกับใจก็ไปด้วยกัน กายวาจาใจกิริยามารยาทก็ไปด้วยกัน

เราต้องรู้เข้าใจ เราต้องรู้มรรครู้ริยมรรค รู้ความสมบูรณ์พูนผลทั้งวิตามินโปรตีนเกลือแร่ธาตุต่าง ๆ

เราต้องรู้เข้าใจว่าชีวิตของเรามันต้องเป็นมรรคเป็นข้อวัตรข้อปฏิบัติที่ประกอบด้วยความดีที่ประกอบด้วยปัญญา เป็นทั้งสมณะเป็นสมมติสัจจะ

เราก็ต้องมีความสุขในการประพาดิการปฏิบัติปฏิบัติสุขเอกัคคตาเพื่อให้สมบูรณ์พูนผล เราถึงจะได้เอาข้อวัตรปฏิบัติเข้าสู่ความวิเวกทางกายวาจาใจกิริยามารยาททั้งอาชีพ เราจะได้เข้าถึงบริสุทธิ์คุณที่เรียกว่าอุปธิวิเวก

เราทั้งหลายนะต้องเข้าใจนะ เราทั้งหลายต้องว่างจากสิ่งที่มีอยู่ เค้าเรียกว่าเราทั้งหลายจะบริโศกทุกอย่างด้วยปัญญา

ถ้าเรารู้เข้าใจนะเราไม่ต้องหนีไปไหนหรอก เราจะไม่ไปหาความสงบที่เขາใหญ่ ห้วยขาแข้ง หุบใหญ่บนเรศวรหรือว่าภูสอยดาวสอยเดือนสอยดวงอาทิตย์ดวงจันทร์อะไรต่าง ๆ มันอยู่ที่เรารู้เข้าใจ เราจะรู้การประพฤติการปฏิบัติ

เราทั้งหลายต้องเข้าใจอริยสัจสี่ ต้องเข้าใจธรรม เข้าใจสภาวะธรรม เราทั้งหลายจะได้เอาความรู้ความเข้าใจที่มาหยุดการเวียนว่ายตายเกิด เราต้องก้าวไปด้วยความรู้ความเข้าใจ ถ้าเราไม่รู้ไม่เข้าใจเราก็จะเวียนว่ายตายเกิด มันจะไม่หยุด

เราทั้งหลายนะไม่ต้องไปทำอะไรตามใจตามอัธยาศัย มีปัญญา รู้แจ้งเห็นจริงตามความเป็นจริง มีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ เราทั้งหลายถึงเป็นผู้ที่มีศีลเป็นผู้ที่มีสมาธิเป็นผู้ที่มีปัญญา เราทุกคนจะได้เอาความถูกต้องนำชีวิตเอาอริยมรรคมีองค์แปดนี้แหละมาประพฤติมาปฏิบัติ เราเอาหลักการ ๓ อุดมการณ์ ๔ วิธี ๖ พวกนี้มีปิติมีความสุขในการประพฤติการปฏิบัติ
